

8th Militia HQ

Everything about the Dutch 8th militia in 1815 &
Sergeant Evert Roelof and the battle of Waterloo .

<http://home.scarlet.be/~tsh40803/8/8st.html>

Literatuurlijst Evert Roelof.

P=Primair S=secundair.

U=Uniformen

D=Dagelijks leven

H=Historische gebeurtenissen en veldslagen.

M=Militaire voorschriften (gedrukte stukken).

E=Ooggetuigenverslagen en brieven van soldaten.

O=Orders en bevelen, verzoeken aan overheid (primaire bronnen, handgeschreven).

S=Stamboeken

W=Wapens

A=Artikelen

AN= Archief Nummer.

Kb= Koninklijke Bibliotheek.

NA= Nationaal archief Den Haag.

BOZ=Bergen op Zoom

CIC=Legermuseum

DHG=Den Haag gemeente archief

Dor=Gemeente archief Dordrecht.

Tong=Gemeente archief Tongeren, België.

Ut=Gemeentearchief Utrecht.

Am=Gemeente archief Amsterdam.

Ka=Kanselarij der Nederlandse Orden

CBG=Centraal Bureau Genealogie.

MM=Marinemuseum/Dutch Navy Museum

SH=Gemeente archief 's Hertogenbosch.

M= Rijksarchief Mons, België.

Note:

Voor de dagelijkse levensomstandigheden en geschiedkundige gebeurtenissen is een eindeloze hoeveelheid websites, boeken, museums en archieven geraadpleegd. Websites zouden we hier kunnen noemen, ware het niet dat veel alweer van server/plaats verwisseld zullen zijn op het moment dat we hier links zouden afdrukken. Museums en archieven worden hieronder apart vernoemd. Voor veel dagelijkse levenszaken zoals kledingstukken, vuurwapens, eten en drinken, geldwaarden en maatgevingen is meer informatie bij de auteur op te vragen. De auteur heeft hiervan een archief van tientallen foto's, tekeningen en kaarten. Wat betreft alle geschiedkundige gebeurtenissen; de auteur heeft daarvan een 'tjidslijn' gemaakt over de jaren 1813, 1814 en 1815. Deze is te vinden op de website. Aan de hand van deze tijdslijn beleefd Evert zijn avonturen.

Literatuur

- 1 Gemeentebestuur na 1814 Bergen Op Zoom. Inkomende en uitgaande post. Bergen Op Zoom. AN BOZ 1.05/ 1,452,453 e.a. P. O.
- 2 Marsch reglement. Min. van Oorlog. 3 Aug 1814. AN BOZ 1.05/ 1,452,453 e.a. P.M.

- 3 Commando's op de Exercitiën en Manoeuvres van de Infanterij. Zelf samengesteld stuk door de Heer Kees van Eijk. Het document is een samenvatting van de soldaten en pelotonsschool e.a.
- 4 Reglement op de Exercitiën en Manoeuvres van de Infanterij. Min v Oorlog. Deel 1; de soldaten en peoloton school. Gebroeders van Eijk 1815. AN CIC KHA 2920. P.M. Uitgereikt aan alle onderdelen op 4 mei 1815!
- 5 Reglement op de Exercitiën en Manoeuvres van de Infanterij. Min v Oorlog. Deel 2; de bataljons school. Gebroeders van Eijk 1815. AN CIC KHA 2921P.M. Uitgereikt aan alle onderdelen op 4 mei 1815!
- 6 Reglement op de Exercitiën en Manoeuvres van de Infanterij. Min v Oorlog. Deel 3; de evolutien van linie (brigade niveau) school. Gebroeders van Eijk 1815. AN CIC KHA 2925 P.M. Uitgereikt aan alle onderdelen op 4 mei 1815!
- 7 Reglement op de Exercitiën en Manoeuvres van de Infanterij. Min v Oorlog. Deel 4; de platen met derzelver verklaring. Gebroeders van Eijk 1815. AN CIC KHA 2923P.M. *Uitgereikt aan alle onderdelen op 4 mei 1815! Er bestaat ook nog een oude versie uit 1791, aanwezig bij de KB, die niet in inhoud verschilt.*
- 8 **Dagboek Van Zuylen**, chef-staf 2de divisie (12 April-15 Juni). 1815. v Zuylen. Min v Oorlog. *Gedigitaliseerd door de auteur.* AN NA: 2.13.52 /1090. P.O.
- 9 Tweewekelijkse sterkte- en mutatiestatuten van de onderdelen der divisie. 1815. Min v Oorlog. AN NA: 2.13.52 /1101/ 1102. P.O.
- 10 Kantonnements lijsten van de divisie onderdelen. 1815 Min v Oorlog. AN NA: 2.13.52 /1104. P.O.
- 11 Dagelijkse rapporten van de divisie onderdelen. 1815 Min v Oorlog. AN NA: 2.13.52 /1103. P.O.
- 12 Staten van materieel en menutie bij de divisie onderdelen. 1815 Min v Oorlog. AN NA: 2.13.52 /1105. P.O.
- 13 Bij de divisiecommandant en de chef van de divisiestaf ingekomen brieven, geordend naar afzender/onderwerp. 1815. Min v Oorlog. AN NA: 2.13.52 /1095-1100. P.O.
- 14 Stamboeken der officieren. 1815. Min v Oorlog. AN NA: 2.13.04/05/06. P.S.
 - 12de, later **8ste** Militie (en 9de afd) inv. Nr. **NA** (**8st is 50**); wel afdeling inv nr: 272/273
 - 5de militie later **5de** militie (en 7de afd), inv nr. 9 ('t 5de)
 - 6de militie later **7de** mil (en 5de afd) inv nr 46 ('t 6de) (**7de is 52**);
 - 6de Jagers later **27ste** jagers (en 15de afd) inv nr 34 ('t 6de) 15de afd. is 176/177
 - 2de Reg Vlaanderen later **7de** Linie Z-NL (en 6de afd) inv nr ;13 (enkel tot 1814) (12 voor staf); 6de afd. is 267
- 15 Stamboeken der onderofficieren en minderen. 1815. Min v Oorlog. AN NA: 2.13.09. P.S.
 - 12de, later **8ste** Militie (en 9de afd) inv. Nr. 254.
 - 5de militie later **5de** militie (en 7de afd), inv nr. 201
 - 6de militie later **7de** mil (en 5de afd) inv nr 146;
 - 6de Jagers later **27ste** jagers (en 15de afd) inv nr 16, 17 en 382; (17a is klapper)

2de Reg Vlaanderen later 7de Linie Z-NL (en 6de afd) inv nr 343 (t/m 1815); 344,345,346 (355a is klapper)

- 16 Pensioenregisters van militairen 1813-1927. Min v Oorlog. AN NA: 2.13.036. P.S.
- 17 **Constant de Rebecque**, kwartiermeester-generaal 1814-1816. Zijn persoonlijke archief. Diverse stukken, lopend van April 1815 tot eind 1815. (niet in kopie) Min v Oorlog. AN NA 2.13.14.01. Specifiek inv. nr 8 (binnenkomende brieven) met als stuk 497 [van Zuylen's "Historiek van de 2de Divisie"](#). Een zeer belangrijk stuk van de stafchef van de 2de divisie waarin (naast een volledig verslag van de 15-18 juni) onder andere de volgende bijlagen:
- ✚ Bijlage A: Staat der troepen der 2de Div op 15 juni.
 - ✚ Bijlage B: Overzicht van materieel (karren, wagens, kanonnen) en van menutie in voorraad.
 - ✚ Bijlage C: Staat der verliezen over de 3 dagen in totaal.
 - ✚ Bijlage D: Naamlijst gesneuvelde en gewonden officieren.
 - ✚ Bijlage E: Verloren gegane geweren, bajonetten en sabels.
 - ✚ Bijlage E: Staat der verschoten inf patronen
 - ✚ Bijlage G: Staat der verliezen van materieel.
 - ✚ Bijlage H: Staat van verschoten artillerie menutie.
 - ✚ Bijlage K: Officieren die dienen te worden bekend gemaakt.
 - ✚ Bijlage L: Manschappen die dienen te worden bekend gemaakt.
- 18 Ministerie van Oorlog; **gewoon verbaalarchief** van het ministerie van Oorlog (1813-1955). Belangrijkste archief voor wat betreft 1814/15. Zie handleiding hoe te gebruiken onderaan deze literatuur lijst. *In kopie de onderwerpen "mobiele armee" en "uitrusting en kleding van de militia" + andere losse pagina's van belang; aanstellingen officieren, bewegingen van personeel, traktementen en soldij.* Min v Oorlog. AN NA; 2.13.01 . 1814/15 P.H/M.
- 19 **Marschen en signalen** voor de tamboers en pijpers. J Rausher. Departement van Oorlog 1815. Met bijbehorende muziek files met echte muziek, opgenomen door Eric Edelman. P.M
- 20 Brief van Luitenant van de artillerie trein **Isaac Kikkert** naar zijn ouders over de Waterloo veldtocht. 26 July 1815. P.E.
- 21 Instructie voor de inspecteurs der administratie bij de armée van onderscheidene graden : gearresteerd bij besluit van Zijne Koninklijke Hoogheid. 1815. Gebrs. Van Cleef. AN KB; 9210 F 23. P.M
- 22 **Recueil militaire**, bevattende de wetten, besluiten en orders, betreffende de Koninklijke Nederlandsche Landmagt / gedr. en uitg. op speciale autorisatie van het Departement van Oorlog. 1815 deel 1 & 2. Gebroeders Van Cleef. AN KB; T 10129 P.M.
- 23 Algemeene voorschriften omtrent het **tiraileren** en het defileren der korpsen infanterie, door Z.K.H. de Kommissaris Generaal van Oorlog. Willem Frederik Karel Prins der Nederlanden ca.1831, 9^e druk. Van der Monde. Met muziek signalen! AN KB; 9219 F25 P.M.
- 24 **Pligten van den soldaat**, korporaal, fourier, sergeant en sergeant-majoor, gearresteerd door Z.K.H. den souverainen vorst der Vereenigde Nederlanden [koning Willem I] AN CIC CL R 010-0189 locatie 1. P.M.
- 25 Het **11e Regiment infanterie** – ontstaan van het regiment en krijgsverrichtingen van de stamonderdelen, in verband met het vaandelopschrift "Quatre-Bras en Waterloo

- 1815" (Nijmegen)[Bataillon Nationale Militie No. 8] J. de Vries. NA CIC HBD I/I 062-0086. (enkel de belangrijke pagina's in kopie) S.H.
- 26 Dagboeken der operatiën en bewegingen van het 2e Korps van het Koninklijk Nederlandsch Leger, van af het begin des veldtogts van 1815 tot den 24 Junij; en van het 1e Korps, van af den 25 Junij tot en met den 4 Augustus 1815. Kapitein **V.Swieten.**, van den Generaal Kwartiermeester-Staf, ingedeeld bij gemelde legerkorpsen. 1865. C. Kooyker. AN CIC KHA 0466. P.M.
- 27 Onderrigt wegens het **schiet- en zijdgeweer**, ten dienste der koninklijke Hollandsche troepen : gevolgt naar het Fransch. C. A. G. van der Netten. Van Cleef. (enkel de belangrijke pagina's in kopie) AN CIC CL P 0152 locatie 1. P.M.
- 28 Het **gedenkwaardigste jaar mijns levens**:, een Nederlandse soldaat van het Franse leger in Duitsland, 1813-1814. F.M. Dickhoff. Origineel verschenen in 1882 in het nieuws van de dag (krant). Gedeeltelijk herdrukt als artikel in Nederlands militair geneeskundig tijdschrift 56e jaargang jan 2003, nr 1. AN CIC. P.E.
- 29 Verhandeling over de **typhus**, welke in den veldtogt van 1815, bij het 1ste armée-korps der Nederlandsche armée heerschte....1818. Beckers. AN CIC HBD O 020-0082. (enkel de belangrijke pagina's in kopie). P.H.
- 30 **Orderboek van de 6e compagnie** 18 (later 19de) battalion landmilitie. Handschrift! 1815. Kapitein van de 6e compagnie. (in kopie de pagina's tot 5 juli) AN CIC KHA 0443. P.E
- 31 Reglement op de monsteringen en betalingen. 1814. van Cleef. (enkel de belangrijke pagina's in kopie). AN CIC HBD C 072-0019 Locatie14951. P.M.
- 32 Wellington's Dutch Allies 1815. Men at arms nr 98. Osprey 1996. S.U.
- 33 Wellington's Belgian Allies. Men at arms nr 98. 1815 Osprey 2001. S.U.
- 34 Waterloo 1815. Campaign series nr 15. Osprey 1992. S.U/H.
- 35 Uniforms of Waterloo. Philip HaythornWaite. 1974. Arms and Armour. S.U.
- 36 Waterloo Campaign, the. Albert A. Nofi. Ook veel interessante wetenswaardigheden. 1993. De Krijger. S.H/D
- 37 Grenadiers en jagers in Nederland. 1980. Staatsuitgeverij. S.H/U
- 38 De lotgevallen van een **Garde d'Honneur**. 1813-1814. G. van Goor Zonen 1913. P.E.
- 39 Geschiedenis en Uniformen van het Noord Nederlandse bataljon **infanterie van linie nr 7**. 2005. Marc Schaftenaar/ Reenactment vereniging 7de bataljon van linie. S.U/H
- 40 Kleding en wapenrusting van de koninklijke Nederlandse troepen. 1823 / 1978. **Teupken**. P.U/M
- 41 **W.A. De Jongh**: Veldtocht van den Jare 1815, Historisch verhaal; in De Nieuwe Militaire Spectator (Nijmegen 1866).

- 42 De bestorming der vesting Bergen Op Zoom. 1814. J.E. van Gorkum. Hooiberg & Zoon 1862. P.E.
- 43 Overzicht der voornaamste bepalingen betreffende de sterkte, zamenstelling, betaling, verzorging en verpleging van het Nederlandsche leger sedert den vrede van Utrecht in 1713 tot den tegenwoordigen tijd, hoofdzakelijk op voet van. **H. Hardenberg** 1858-1861. Van Cleef. AN KB; NL 24J 4000. S.H/M
- 44 De vorming van het Nederlandsche leger na de omwenteling van 1813 en het aandeel van dat leger aan den veldtocht van 1815. Willem Ernst August **Wüppermann**. 1900, Koninklijke Militaire Academie. Met kaarten. AN KB; 584 G17 en 18. S.H/M. *Met lijst van officieren gewond en gesneuveld.*
- 45 Herinneringen van een Oud-Strijder van 1813-1815 aangaande Quatre-Bras en Waterloo : een verhaal van de voornaamste gebeurtenissen tot den veldtocht van 1815 in de Nederlanden betrekkelijk. Jan Bastijaan **Christemeijer** (Cavalerie) 1865. AN KB; 999 A6. P.H.
- 46 Mijn uittocht als garde d'honneur 1813 : dagboek van de Zeeuw Jacob Willem Callenfels. Jacob Willem **Callenfels**. 2000. ALVO. AN KB; 2212004 Depotexemplaar. P.H.
- 47 Geschiedenis van het 2e Regiment Infanterie (Maastricht 1876) Bataillon van Linie No. 2, Bataillons Nationale Militie No. 8, 17 and 18. (enkel het gedeelte 1813-14) G.H. Niermans. 1876. Van Aelst. AN KB; NBM Mfe 18361 (microfilm) S.H
- 48 Levensbeschrijving van J .**Koch**. JCF Koch (17 NM, 3de divisie). Avo 1999. 2de druk. De 1ste druk bestaat uit een gekopieerd document uitgebracht door de heer Van Andel, Boekelo 1988 (nog altijd te krijgen bij het infanterie museum te Harskamp). *Dit document geeft een goed beeld van het, Franse, soldatenleven.* P.E.
- 49 Napoleon's mercenaries. Alles over het 3de regiment vreemdelingen. 2002. Greenhill books. S.U/H.
- 50 Amsterdamse Courant. Juni 1814. Met de eerste meldingen en extra edities aangaande Waterloo. AN Kb microfilm kast 20 lade 6.
- 51 Soldaten brieven. 317 brieven uit Napoleons tijd. Gepubliceerd door Jan van Bakel. <http://www.telebyte.nl/~janbakel/huisblad.htm> .P.E
- 52 Napoleon series, the. <http://www.napoleon-series.org/index.html> Voor veel dagelijkse levenszaken en specifieke details van bijvoorbeeld buskruit verhoudingen, geldwaarden, effectief bereik van wapens e.d. is deze site veel geraadpleegd. Alle gegevens zijn echter zoveel mogelijk dubbel gecontroleerd met primaire bronnen. S.D/U/W
- 53 Re-enactment verenigingen 21ème Régiment de Ligne, 7de bataljon van linie, 2de bataljon Grenadier compagnie; Instructies Patronen maken, omgaan met musket, bouwen van tentenkampen, uitrustingsullen, vuur maken, Nederlandse munten etc. Website Limburgse Jagers. Zie website voor alle links. S.W.
- 54 Oud archief gemeente Den Haag. 1814 en 1815. Diverse stukken; Notulen gemeenteraad, kazerne furnituren, contracten remplacering etc. AN DHG 0350 nr 558-566, 5665, 5673. P.H

- 55 Ministerie van Oorlog; geheim verbaalarchief van het ministerie van Oorlog (1813-1955). Dit archief heeft een index. In de index vind je datums. Die datums kunnen teruggevonden worden in de werkelijke inventaris nummers. AN NA 2.13.67 index 201 (202 1815, niet nagekeken); inv nr's 2 (inkomende stukken) en 3 (uitgaande stukken) P.H/M.
- 56 Ministerie van Oorlog; archief van de kwartiermeester generaal en de generale staf. Dit archief bestaat uit veel delen, meest beginnend in het voorjaar van 1815. Van belang zijn vooral de inventaris nummers; 1,37, 52, 72, 106, 121, 174, 176 (alle sterkte en cantonerings staten; zeer belangrijk!) en 178. Ook inventaris nr 204, brieven van de adjudant van de generale staf (Kap Nepveu), aangaande de veldslagen zijn interessant. AN NA 2.13.13.09. P.H/M.
- 57 Stadsarchief van de gemeente Dordrecht. Index, ingekomen stukken, militaire zaken, rekeningen voor militaire zaken, transport van het leger. AN Dor. toegangsnummer 5, inv nr's 65,66,343,344,419,421. P.O.
- 58 Oud gemeente archief van Tongeren, België. Ingekomen en uitgaande post van de gemeenteraad. AN Tong. Toegangsnummer 2; inv nr's 38 en 185b. P.O.
- 59 Oud gemeente archief, militaire zaken, van Utrecht. *En alles over de Leeuwenburg in Utrecht* <http://www.leeuwenbergh.org/historie.html> AN Ut. Toegangsnummer 1007-2; inv 11290, 11237/38/39/40/41. P.O.
- 60 Voorschrift tot verdere voortgang der schurft. Ministerie van Oorlog. Instructies voor het stoppen van de epidemie in de winter van 1814-1815. AN Ut. Toegangsnummer 1007-2; inv 11290, 11240. M.
- 61 Afstammingen en Voortzettingen der infanterie. H. Ringoir. Sectie krijgsgeschiedenis Kon. Landmacht. 1977. S. *Enkele pagina's omtrent het 8ste*.
- 62 Napoleon Bonaparte; De veroveraar der 19de eeuw. P. Vergers. Uitgever, D. Bolle, Rotterdam. 1930-40? S.
- 63 History anecdotal, political and military of the Imperial Guard. Marco de Saint-Hilaire. 1845. Cosson. S. (now placed on www.napoleon-series.org)
- 64 Soldatenliedjes en andere oude liederen. <http://www.cubra.nl> (Kijk onder speciale bijdragen). Ben Hartman 2007. S.
- 65 De lotgevallen van Dominicus **Kneepkens**. (grenadier van het derde bataljon van het 102e Regiment). Door Joost Welten. Verschenen in De Maasgouw, limburgs geschied- en oudheidkundig genootschap. P.E.
- 66 La Ville de Bergen Op Zoom. Het Einde van het Franse bestuur in 1814. Door G Huijbregts. Tijdschrift De Waterschans nr 4; 1997. Bergen Op Zoom. S.A.
- 67 Archief fonds 1815. Naamsboekje aanvragers voor ondersteuning Amsterdamse landmilitie. An Am: Toegangsnummer 355, periode 1815-1985, Inv nr 825 1814-1864. Archief Amsterdam. P.O.
- 68 Het belegerd Deventer of dagverhaal. Deventer 1814. L.A. Karsenbergh. P.E.

- 69 Exercitieboekje voor de landstorm en commando woorden met de piek en het geweer. 's Gravenhage 1814. De commissaris generaal voor het departement van oorlog. P.M.
- 70 Recueil militaire, bevattende de wetten, besluiten en orders, betreffende de Koninklijke Nederlandsche Landmagt / gedr. en uitg. op speciale autorisatie van het Departement van Oorlog. 1813 en 1814. Gebroeders Van Cleef. AN NA; Bibliotheek V120. P.M.
- 71 Liederen voor en door vrienden van vrijheid, vaderland en Oranje. Haarlem; A Loosjes. 1814. P.D.
- 72 Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden. A.J. van der AA. Gorinchem, Jacobus Noorduyn 1844. *Enkel enkele pagina's in kopie*. P.D.
- 73 Instructie betrekkelijk het houden van boek voor de **kwartiermeesters** bij de korpsen en troepen. 14 feb 1814. Van Cleef Amsterdam. Te vinden achter in het Requil Militair 1813/14. AN NA; Bibliotheek V120. P.M.
- 74 5de Militie. Ooggetuigenverslag. Anonieme officier. [overgenomen uit W.J. Knoop pag 192 e.v. waar hij een anonieme bron citeert, uit een brief]. 18xx Brief. P.E.
- 75 5de Militie. Ooggetuigenverslag Kapitein F.R. **Mollinger**. Bergen op Zoom 1841. P.E.
- 76 5de Militie. Brief. Kapitein Dirk **van Tol**. Utrecht 1841. P.E.
- 77 7de Linie. Ooggetuigenverslag Kapitein Henri Chrétien **Scheltens**. Origineel als hoofdstuk verschenen in de autobiografie van Scheltens "Souvenirs d'un vieux soldat belge de la garde impériale (Bruxelles 1880) [re-issued in 1944 as Souvenirs d'un grognard belge]. P.E.
- 78 7de Militie. Ooggetuigenverslag Kapitein A.G. van **Bronkhorst**. Brief gepubliceerd in artikel van J.H.M. Berlemon "Quatre Bras en Waterloo, Juni 1815: paarden die de haver verdienen". Péronne, 9 Juli 1815. Ook gepubliceerd in "ons leger", 67ste jaargang Juni 1983 nummer 6 pagina. 33. P.E.
- 79 7de Militie. Brief. Kapitein Van de **Bruggen van Croy**. 1841. P.E.
- 80 27ste Jagers. Ooggetuigenverslag Luitenant-kolonel **Grunebosch**, Commandant 27e Bataljon Jagers. P.E.
- 81 27ste Jagers. Ooggetuigenverslag en brieven luitenant C.F.F. **Hylckama**, 1865. P.E.
- 82 Staf brigade Van Bijlandt. Generaal-Majoor van **Bijlandt**. Diverse brieven uit privé collecties en Nationaal Archief. 1815, 1841. P.E.
- 83 Staatscourant 1814. Met krantenartikelen uit het hele land over de gebeurtenissen in 1814. S.A.
- 84 Het beleg van Gorkum 1813-1814. A. Koning. Gorkum 1814. P.E.
- 85 Archief militaire Willemsoorde. Kanselarij der Nederlandse Orden. *Voor onderzoek naar personen die deze MWO hebben gekregen*. Den Haag. AN-KA 2.02.32. dossier nr's 407 t/m 425, 2425, 26, 959, 1787 (voor alle 23 MWO houders). P.O

- 86 Netherlands Artillery in the Waterloo Campaign. Geert van Uythoven. Website. 2007. S.A
- 87 Genealogie Lt-Kol de Jongh. Centraal Bureau van Genealogie Den Haag en diverse websites van andere archieven. *De auteur heeft via dit onderzoek de nakomelingen van De Jongh opgespoord.* AN CBG diverse archiefstukken, advertenties, foto's en een privé dossier. Genealogie zal op de website van het 8st worden gepubliceerd. P.O.
- 88 Verhaal van de verrassing van Bergen Op Zoom. Le Grand (uit het Frans vertaald). Breda; W van Bergen en comp. 1817. P.E.
- 89 Garderen, baken in het groen. Van der Born e.a. Schaffelaarreeks nr 29, Barneveld, Koninklijke BDU Uitgeverij 2001. S.D.
- 90 Kelken van Hout. Koddige en ernstige opschriften op luifels, wagens, glazen, uithangborden en andere taferelen. Bas Hageman. De Ramshorst. 1993. S.D.
- 91 Woorden van de Duivel. Een bloemlezing uit het enige verboden Nederlandse woorden boek. Bijenkorf 1993. *Gebruikt voor oud taalgebruik.* S.D.
- 92 Honderd jaar stadstaal. Contact 1999. *Gebruikt voor oud taalgebruik.* S.D.
- 93 De waardij van eene vroege opleiding. O.W.A Boonstra. Hilversum, 1985, p. 30-31. *Gebruikt voor vraagstukken aangaande analfabetisme rond 1810.* S.D.
- 94 Ooggetuigen verslag Waterloo en van Bijlandt. **Van der Capellen** 18/19 juni 1815 (secretaris van staat). P.E.
- 95 Inventaris van het archief van de Marine: Stamboeken Marineofficieren en Minderen 1795-1813. Min v Oorlog. AN NA: 2.01.30. P.S. Blz 40 voor Evert Roelof zijn gegevens.
- 96 Geschiedenis van het Marineschip de kroonprins en de dageraad. Mededeling van het marine museum na onderzoek. MM. I.v.m. de voorgeschiedenis van Evert Roelof.
- 97 The Irish legion. J.Lochet & M. Gilbert. Artikel over 3de vreemdelingen regiment. Verschenen op internet bij Empires, Eagles & Lions. 2003. S.A.
- 98 Tolburg kazerne in s'Hertogenbosch. AN SH. *Diverse bronnen in het archief ter verduidelijking, maar het is niet bewezen dat het 3de juist in deze kazerne zat.* S.A.
- 99 Geld in Nederland in 1814-15. Artikel enkel op de website van Evert Roelof. M.Bijl 2007. Gebruik van o.a. lit 22,31,37,43,51,70 en diverse internetbronnen. S.A.
- 100 Stamboom Bijl-Bull. Boek "een wandeling door de eeuwen", op internet <http://home.hetnet.nl/~t.bijlbadweg/>. Onderzoek tussen 1985-2008. M.Bijl, T. Bijl, J. Bijl van Slooten. P.D.
- 101 Legendes van het Solsche gat. Huisman. De Courier Putten, 1992. S.H.
- 102 De veldslag van het Schoon Verbond, op den 18en Juny 1815 : uit officieele berigten en aantekeningen van ooggetuigen. Door E. **Maaskamp** 1815. Kb 3118 D 24. S.H.

- 103 Bijdragen tot de krijgsgeschiedenis van Napoleon Bonaparte / door E. van Löben Sels Deel: Deel. 4; Veldtogten van 1814 in Frankrijk, en van 1815 in de Nederlanden. Ernst van **Löben Sels** 1842. 's-Gravenhage : de Erven Doorman. Kb 3123 C 10. S.H. *Enkel het deel van de veldslagen in kopie.*
- 104 Herinneringen uit mijne tienjarige militaire loopbaan. Sebastian **Allebrandi** (7de NM) 1835. Amsterdam : Van Kesteren. Kb 185 H 5. S.H.
- 105 Geschiedverhaal der merkwaardige levensredding van een Nederlandsch onder-officier der kavallerie (later gepensioneerd ritmeester en ridder M.W.O.) in den laten avond van 18 Junij 1815, op het slagveld van Waterloo / met een inleidend woord van zijn vriend en voormaligen wapenbroeder J.B. Christemeijer. H. **Heuvingh** 1865 (4de Reg Lichte Drag.). Utrecht : Kemink en zoon Kb 674 B 124. S.H.
- 106 De laatste veldtogt van Napoleon Buonaparte / Jacobus Scheltema. Jacobus **Scheltema** 1816. Amsterdam : Hendrik Gartman. Kb 3089 E 28. S.H. *Met veel lijsten van gesneuvelden, MWO's etc etc.*
- 107 Aanteekeningen van Een veteraan, dato 16 aug. 1815, die onder den Prins van Oranje in 's Prinsen klein leger, in de velden van Waterloo gestreden heeft / medegedeeld door P. **Wakker** (oud soldaat 10de afd inf = 13^{de} Lijn en 12,13,14 NM). (Genoemde veteraan is Jan **Rem** van het 7de NM). 1863. Purmerend: J. Schuitemaker. Kb 914 F 45. S.H.
- 108 Letters from the Battle of Waterloo : the unpublished correspondence by Allied officers from the **Siborne** papers. *Only the 5th & 6th division in copy. Letter 186 from James Hope (92nd Inf) is important. There are more similar books, see lit 137.* 2004 London: Greenhill. Kb 7314 G 80. S.H.
- 109 Militaire administratie van de veldtocht van 1815. Meest geneeskundige zaken. Vooral brieven van chirurgie, waaronder één van Wilson (van het 8ste militie). Min v Oorlog. AN NA: 2.13.52 / 1099. P.O.
- 110 Inventaris van de archieven van de Algemeene Staatssecretarie en van het Kabinet des Konings met de daarbij gedeponeerde archieven, 1813-1840. Inventaris nummers 6585 (rapporten omtrent Waterloo; geheel in kopie) en 6140 (1813-1814) & 6141 (1815 en verder) MWO verzoeken en correspondentie. Meest over officieren en onderofficieren die de MWO na 1816 kregen. Van de soldaten die deze eerder kregen is geen achtergrond info te vinden. NA 2.02.01. P.O.
- 111 Inventaris van het archief van de Kanselarij der Nederlandse Orden, 1815-1994. Veelal kopieën van wat ze ook bij de Kanselarij hebben. Voor Koninklijke besluiten Inv. Nr 294. Voor registers 232 en 896. Verdere nummers per persoon, maar niet met meer gegevens dan bij de kanselarij zelf. NA 2.02.32. P.O.
- 112 Verslag van A.H. **Munter** (4de NM) aan zijn ouders met een verslag van de veldtocht. Verschenen in de Nieuwe Arnhemse Courant, 21 juni 1913, tweede blad. KB C66 Kast 14 la 6. P.E.
- 113 De weg naar Brussel. Door H. **Been** aan de hand van een verslag van majoor van Gorkum (van de staf). NRC van 12 aug 1911. KB. S.E.
- 114 Beknopt overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen uit de Nederlandsche krijgsgeschiedenis van 1568 tot heden (1935) / door I.L. **Uijterschout**. Knuf-Princo

1937. KB. ND 1978/505. S.H. *Gebruikt voor artillerie genealogie*, enkel bijlagen in kopie.

- 115 De Nederlandse cavalerie. P. Forbes Wels. Van Dishoeck, Bussem 1963. S.H
- 116 The Dutch Belgian Cavalry at Waterloo. André Dellevoet. De Cavalerie 2008. S.H.
- 117 Genealogie Boyaval. Niet gepubliceerd onderzoek/stamboom in privé bezit van de auteur. P.D.
- 118 Militair zakboekje. Voorbeeld exemplaar gedrukt door Van Cleef Amsterdam. Zie 8ste website. Uitgedeeld aan de troepen op 21-3-1814 P.M.
- 119 Historische bijzonderheden omtrent de deelneming der Friezen aan de volksbewapening en krijgsbedrijven bij Quatre Bras en Waterloo. W. Eekhoff. Leeuwarden, Eekhof 1865. S. H.
- 120 Boeren, burgers en buitenlui. Burgerkleding in Nederland van 1750 tot 1815. Jolijn Geerdink 2006. Uitgave in eigen beheer.
- 121 Verhaal van het voorgevallene binnen de stad Woerden. Pieper 1813. Amsterdam **Pieper** & Comp. S.H.
- 122 Woerden in slagtm aand 1813. **Meulman** 1815. 's Gravenhage. Johannes Allart. S.H.
- 123 Artikelen vastgesteld om etc.. 25.000 man Franse troepen te huisvesten. Richard, Loncq en Heldewier. Van Cleef (e.a. in ander steden) 29 Julij, 3de jaar der Franse Rep.(1795) *In deze literatuur ook alle betalingen, kosten, soldij van het bezettings* (Bataafse) leger. P.M.
- 124 Waterloo, un autre regard. Over Nivelles (België) en de Waterloo veldtocht. Initiatives culturelles et artistiques Nivelles. Nummer 417 in de serie Rif Tout Dju. Nivelles 2000. S.H.
- 125 Om een keizerstroon. Joh. H. **Been**. Gebr. Kluitman, Alkmaar 1914. S.H.
- 126 Inventaires des archives de l'intendance du departement de Jemappes 1814-1815 et du gouvernement de la province de Hainaut durant la période Hollandaise 1815-1830. **Index van het archief van Mons**, België over de Nederlandse periode. Door Pierre-Jean Niebes AN M. In dit deel van het archief zijn de volgende archiefnummers van belang: 55 en 56 (over transport declaraties van gemeenten aan de provincie, zonder veel info); 60 (Algemene correspondentie tussen prov. En gemeenten aangaande militaire zaken (zonder veel info); 5436 (archief van de kosten voor de marechaussee in België); **5356** en 5358 (enkel richtlijnen), zeer belangrijk. Hierin staan alle betalingen van de provincie aan de gemeenten voor transport en inkwartiering van soldaten, maar ook met alle brieven van de gemeenten met alle militaire onderdelen in detail. Ook veel brieven van Tindal (Inspecteur generaal van de Zuid-Nederlandse troepen). Periode tussen 24-3-1815 en 5-4-1817. P.O.
- 127 **Gemeentelijke archieven berustende bij het rijksarchief Mons**, België (Archives Communale deel I, II en III (boek 15 in archief indexen). AN. M. Gemeentelijke archieven welke niet nog ter plekke bij de Belgische gemeentes zijn berusten in de Rijksarchieven. In dit geval is onderzoek gedaan naar alle Belgische dorpen waar het 8ste gelegerd is geweest. Van die dorpen berust het archief van Arquennes, Petit-

Roelx-les-Nivelles en Buzet in Mons. Bij alle drie de dorpen beginnen de gemeenteraad en andere archieven helaas pas in 1817. P.O. Zie verder 'tjidslijn' van het 8ste.

- 128 Reglement voor den garnizoensdienst. Van Cleef, Amsterdam 1833. Goedgekeurd bij besluit van Z.K.H. 11-1-1815 nr 32 (zie recueil militaire). Eerder gedrukt in 1815.
- 129 Notre Village; Houtain. Recueil de donnees historiques et actuelles. Houtain le Val 1972, diverse schrijvers. *De geschiedschrijving van Houtain le Val en Houtain le Mont waar het 8ste tussen 2 en 7 mei 1815 was ingekwartierd. Volgens dit boek was ook de 3de Hanover brigade (4 Landwehr bataljons onder Halkett, van de 2nd UK div onder Clinton) in de maanden voor Waterloo hier ingekwartierd.* S.H.
- 130 Schematisch overzicht en naamgeving van alle legeronderdelen tussen 1814 en nu. M.Bijl. Gepubliceerd op de website van het 8ste, en doorlopend aangevuld. *Dit overzicht is gebaseerd op talloze andere bronnen welke in het stuk worden genoemd. Het geeft een simpel beeld van elk onderdeel en zijn geschiedenis. In het boek van Evert Roelof worden de onderdelen steeds genoemd zoals ze op dat moment in de geschiedenis bekend waren.* S.H.
- 131 Een vrouw op reis. België anno 1828 volgens Johanna **Schopenhauer** (met reisverslag van bezoek aan de slagvelden). Carnier en Gilleir. Davidsfonds Leuven 1998. S. D.
- 132 Waterloo. Uit het Frans vertaalt. *Interessant verslag van een Franse soldaat bij Waterloo; aanwezig in de KB.* Emile **Erckmann**/Charles-Alexandre Chatrian. Uitgeverij Roelants, Schiedam. 1900. P.H.
- 133 Levensbericht van wijlen den, met rang van kolonel gepensioneerden, eersten officier van gezondheid der 1ste klasse bij de landmagt M. **Rodi** / uit nagelaten bescheiden tezamen gesteld door G.F. van Dommelen. *Rodi was chirurgijn bij het 3de regiment carabinieri, en hij beschrijft de veldslagen. Aanwezig in de KB.* Uitgever; Laureij, Niewediep. 1873. P.H.
- 134 Geschiedenis van het 33ste Regiment Lichte Infanterie (Het Oud-Hollandsche 3de Regiment Jagers) onder Keizer Napoleon I / door F.H.A. **Sabron**. *Luit-Kol De Jongh diende eerst in het 33ste regiment, en werd daarmee in Rusland gevangen genomen. Aanwezig in de KB.* Koninklijke Militaire Academie, Breda 1910. S.H.
- 135 Een herinnering aan Waterloo. HC **Brandt**. Artikel in Eigen haard, 1914 pagina 268 en verder. *Verslag van een Nassau trommelaar Friedrich **Stadeler** bij het 2nd Nassau Regiment (met summier verslag van de veldslagen. Aanwezig in de KB.* P.H.
- 136 Vijftig jaren terug: herinneringen uit mijn militaire leven vóór, bij en na Nederlands herstelling in 181. Jacob Theodoor **Büser**. Uitgever: A. Ter Gunne, Deventer 1863. *Buser was officier bij het 16de jagers, van de 1ste divisie en maakte de veldslagen dus niet mee. Maar dit boek geeft wel een zeer goed beeld van de opbouw van het nieuwe leger, en het 16de jagers in het bijzonder, en is het enige in zijn soort. Aanwezig in de KB.* P.H.
- 137 Waterloo letters, a selection from original and hitherto unpublished letters bearing on the operations of the 16th, 17th, and 18th June, 1815. H.T. **Siborne**/ Taylor London 1891. *Zie ook lit. 108. Aanwezig in de KB.* S. E.

- 138 Naauwkeurig en omstandig verhaal van Buonaparte's laatsten veldtocht, geëindigd door den slag van Mont-Saint-Jean, genaamd den slag van Waterloo, of van Belle Alliance / door eenen ooggetuige ; uit het Fransch vertaald. R. **Bourgeois**; François Thomas Delbare. Uitgever: 's Gravenhage : Nederlandschen Boekhandel, 1815. *Is een algemeen beschrijvend boek zonder bronvermelding. Aanwezig in de KB.* S.H.
- 139 Biografische aantekeningen, herinneringen en beschouwingen van AFJFJ Baron van Omphal. Herinnering aan A. F. J. F. J. Baron van **Omphal**. Georg Royer Uitgever: 's-Gravenhage : Couvée, 1863. *Aanwezig in de KB. Omphal was part of the 3rd division staff. Verder weinig details.* S.H.
- 140 Dissertation dur la participation des troupes des Pays-Bas A la campagne de 1815 en Belgique" door A. **Eenens**. Uitgever: Vanderhaegen, Gand, 1879. *Belangrijk boek met veel ooggetuigen brieven. Met brief van Luit Winsinger van de arty op pagina 52. Maar ook met vele 'secundaire' bronverwijzingen die aldus niet als betrouwbaar kunnen worden aangemerkt. Aanwezig in de KB.* P.H.
- 141 **Relation Belge** sur la Bataille de Waterloo. Et aux la part qu'y a prise la 3e division militaire du royaume des pays-bas. Uitgever P.J. de Mat, Brussel 1816. *Over de Belgische inbreng en de bewegingen van de 3de divisie. Met citaties en brieven van Chassé en Hill. Aanwezig in de KB.* S.H.
- 142 **Erwin van Muilwijk** website. <http://home.tiscali.nl/erwinmuilwijk/index.htm> There are only a few serious reserachers in the Netherlands and Belgium nowadays. Erwin is certainly one of them. An other one is **Pierre de Wit**, and his website can be found here: <http://www.waterloo-campaign.nl/> .
- 143 Digitaal archief diverse kranten : **Leidse courant**. Te vinden online: <http://leiden.courant.nl/> De **Dordrechtsche** Courant, te vinden hier:<http://cms.dordrecht.nl/dordt?waxtrapp=rsetoHsHaKnPvBaBhBG> De **Zierikzeesche** Courant : <http://zoeken.krantenbankzeeland.nl/> De **Leeuwarder** courant : <http://www.archiefleeuwardercourant.nl/> *De meeste kranten verschenen om de paar dagen, meestal met 4 pagina's. De artikelen waren meestal overgenomen van buitenlandse kranten. Op die manier liep het nieuws dus altijd een kleine week achter. In het noorden van het land liep het nieuws nog enkele dagen meer achter.*
- 144 De wegen naar ontvoogding. **Staf Schoeters**. Uitgever : BMP literair, Antwerpen 2002. S.D. *Historische roman over het dagelijks leven in 1814 en 1815 en korte verslagen van de veldslagen.*
- 145 Spaans Avontuur. uit het dagboek van een Hollands officier uit de Napoleontische tijd. **Henri A. Ett**. Uitgever : Meulenhoff Amsterdam, 1952. P.E. *Goed boek met veel over het soldaten leven in Spanje.*
- 146 In the Peninsula with a French Hussar. Memoirs of the war of the French in Spain. **Albert Rocca**. Uitgever Greenhill books, London, 1990. P.E. *Goed boek met veel over het soldaten leven in Spanje.*
- 147 Brabantia, Mr J. **van Hooff** een Brabants patriot. Door T Goossens. Uitgever de Koepel, Nijmegen, 1953. S.D. *Leuk boek over het dagelijks leven tussen 1755 en 1816.*
- 148 Dagboek van een patriot. Journaal van Willem Hendrik **Tedding van Berkhout**. Door L de Gou. Uitgever : Nijhoff, 's-Gravenhage, 1982. P.D. *Uitgegeven dagboek van de genoemde persoon welke o.a. in de eerste regering zat welke in 1814 werd*

aangesteld. Wel in oude taal, maar geeft een goed beeld van de tijdsgeest en de politiek rond die tijd.

- 149 Jan Leenderts **Lerk**. Een Fries in het leger van Napoleon. M. Lerk, uitgeverij ALVO Delft, 1998. P.D. *Het leven van soldaat Lerk vastgesteld aan de hand van Historische gebeurtenissen uit die tijd. Aardig boekje.*
- 150 Het Wapen der Infanterie. **Geschiedenis en tradities van de Nederlandse infanterie**. Wapentraditieraad infanterie. 2004. *Standaard werk, vooral interessant om onderdelen in tijd te volgen (afstammingen).*
- 151 De **heldendood tegen de Belgen**. Nanning G. Keizer. Aspekt 2006. P.D. *Hoewel dit boek over de Belgische opstand in 1830 gaat was het soldatenleven praktisch het zelfde. Dit boek is volledig gebaseerd op een uniek dagboek van een luitenant van de schutterij. Zeer waardevol.*
- 152 De **Uithangteekens** in verband met Geschiedenis en volksleven beschouwd. **J. van Lennep**. Gebroeders Kraay, Amsterdam 1868. Met 300 boekdruketsen. S.D. *Dit is, geschiedkundig gezien, een enorm belangrijk boek. Het geeft een eindeloze hoeveelheid spreken, leuzen, teksten, opschriften en afbeeldingen die in 1866 zijn verzameld en door burgers uit het hele land zijn opgestuurd. Ze zijn gerangschikt naar soort en categorie.*
- 153 Historical account of the battle of Waterloo, an. With maps and pictures. W.B. **Craan**. Translated from the French, with notes of Captain Arthur Gore, 30th Reg of foot. J. Moyes, London. 1817. S.H. *Vooral een leuke publicatie vanwege de prenten en goede kaarten.*
- 154 **Waterloo. Verhalen en Krijgsbedrijven**. Naar het Engels. C.L. Schleijs, Amsterdam, 1834. deel 1 van 2. S.H. *Leuk en ongedwongen leesboek waarin de Nederlanders niet eens voorkomen. Zonder verdere details.*
- 155 Reflecties of Waterloo. Artikel verschenen in "de Gids", als reactie op de Franse vertaling van het boek van Van Löben Sels. W.J. **Knoop**. 1849. S.A. *Eigenlijk een soort van voorpublicatie van zijn latere boek. Goed verhaal, maar zonder bronnen.*
- 156 Een nieuwe bijdrage tot de Waterloo literatuur. Étude de la campagne de 1815. Waterloo. Conférences par le lieutenant-colonel Charles Chesney, ancien professeur d'art et d'histoire militaire au collège de l'état-major à Sandhurst. W.J. **Knoop**. Brussel, C. Muquardt. 1870. S.H. *Dit artikel is een reactie op het boek van de genoemde Chesney, de eerste Engelsman die het niet eens is met Soborne.*
- 157 Gebeurtenissen van **Antwerpen sedert 1830 tot 1833**. M.J.T Vandervoort. P.F. Slaets, Antwerpen 1833. S.H. *Boek over de onafhankelijk oorlog, maar veel zaken (vooral dagelijks soldaten leven) zijn vergelijkbaar. Met brieven van Chassé aan Antwerpen etc.*
- 158 Geschiedenis van het **7de Regiment infanterie**. J.K.H. de Roo en W.J. Knoop. Thieme, Arnhem, 1857. S.H. *Ook met de verrichtingen van het 7de (waarin het 5de militie is opgegaan) tijdens 1830. Grappig is ook dat de kapitein "Paternostre du Montlion" wordt genoemd in 1830. Hij diende ook al bij het 5de militie op Waterloo.*
- 159 **Jaarboeken van het Koninkrijk der Nederlanden**. Martinus Stuart. Maaskant, Amsterdam. Boek 1814 en boek 1816. S.H. *Vooral veel politieke zaken in dit jaaroverzicht. Enkele militaire zaken, maar die staan meest ook in het requil militair.*

- 160 **Kabinet des Konings**. Archief van het koninklijk huis. AN NA: 2.02.01, meerdere inventaris nummers (6140-6143; Koninklijke besluiten aangaande MWO etc). P.O. *Zie handleiding beneden.*
- 161 **De Militaire Willems Orde 1815-1940**, G.C.E. Koffler, 1940, Algemene Landsdrukkerij Den Haag. *Met een register van alle MWO houders.*
- 162 Voice from Waterloo, a. With selection of dispatches, letters etc. **Sergeant-Major E. Cotton**, 7th hussars. Green, London, 1849, 3rd edition. P.E. *Volgt hoofdzakelijk Siborne, met wat extra aantekeningen aangaande het 7de huzaren. Verder veel originele brieven, orders en leuke anekdotes.*
- 163 Letters of colonel sir Augustus **Simon Frazer**. Commander Royal Horse arty. Major-Gen Edward Sabine. Longman. London 1859. P.E. *Goed verslag namens de artillerie. Geeft een goed beeld hoe die te werk gingen. Verder geen nieuwe details, enkel bevestigende.*
- 164 Narrative of a residence in Belgium during the campaign of 1815 and a visit to the field of Waterloo. **By and English Woman**. John Murray, London 1817. P.E. *Een verhaal van een vrouw die in Brussel is als de veldslagen plaatsvinden en die de gewonden ziet binnenkomen. Het boek geeft goed de chaos weer die in de stad heerste. Ook reist ze enkele dagen later naar het slagveld. Verder natuurlijk enorm 'Engels'.*
- 165 Afstammingen en voortzettingen der artillerie. **H. Ringoir**. Koninklijke Landmacht. Sectie Krijgsgeschiedenis 1979 's-Gravenhage. S.M. *Essentieel boek voor achtergrond informatie.*
- 166 Afstammingen en voortzettingen der genie en trein (en andere ondersteunende diensten). **H. Ringoir**. Koninklijke Landmacht. Sectie Krijgsgeschiedenis 1980. 's-Gravenhage. S.M. *Essentieel boek voor achtergrond informatie.*
- 167 Waterloo campaign, the. **William Siborne**. The War library, Birmingham. 1894, 4th editions. The 3rd edition (1848) was called "History of the War in France and Belgium in 1815". The 2nd and 1st edition were published in 1844 under the same title. In 1845 there was a US edition. S.H. *This is the most discussed document between British en Dutch historians over the last 200 years.*
- 168 Mémoires se rapportant à son service militaire au 6me régiment de chasseurs à cheval française de février 1803 à août 1816. **Lieutenant Henckens** ; Den Haag : Nijhoff, 1910. P.E. *Enkele wetenswaardigheden verschenen ook in het CBG jaarboek over 2009, pag 50. Ooggetuigen verslag van deze Henckens, van het 6de Jagers van de Franse cavalerie. Deel van Pirés' divisie die bij Quatre Bras en Waterloo aanwezig was.*
- 169 Sketch of the battle of Waterloo, a. Of which are added the official despatches of the duke of Wellington. **General Muffling**. Pratt and Barry, Brussels. 1833. P.E. *In het stuk over Waterloo komen de NL-BE niet eens voor. Maar het verslag van Blucher over de achtervolging ná Waterloo is interessant.*
- 170 The Journal of the three days of the battle of waterloo. By an **eye witness**, translated from the French., plus appendix with official reports of the allies. T. Chaplin. London. 1816. S.H. *Verhaal zelf niet noemenswaardig maar wel met de originele verslagen van Pruisen, Spanje, Frankrijk, Ney, Grouchy and Wellington.*

- 171 Full and circumstantial account of the memorable battle of Waterloo. **C. Kelly**. Thomas Kelly, London 1817. S.H. Met lijst van Engelse en Hanoveriaanse officier slachtoffers en vele losse anekdotes. Maar ook enkele brieven van Engelse officieren van het (vanaf pag 146) 18th Hussars en 10th Dragoons.
- 172 Stories of Waterloo. Richard **Bentley/Maxwell**. Bell and Bradfute Edinburgh, 1833. Herdruk bij G. Routledge & Co, London. 1856. S.H. *Historische roman*.
- 173 Lord Seaton's regiment (**52nd light inf.**) at the battle of Waterloo. William Leeke (who carried the 52nd colour at Waterloo). Hatchard & Co. London. 1866. P.E. *Met verslagen van Kempt (p. 434) en Ponsoby (p 470). Verder geen sprake van NL-BE leger*.
- 174 Battle of Waterloo, the. Published by a near observer (**George Jones**) with all official documents, register of names of officers employed and the casualties. John Booth, London 1815 and an updated version in 1817. S.H. *Met veel Engelse verslagen en ook de campagne ná Waterloo plus de beloningen die Britse soldaten kregen na de slag*.
- 175 Official bulletins of the battle of Waterloo in the original languages with translations in English. **John Burrell**. Parker, Furnivall and Parker, Military Library Whitehall. 1859. S.H. *Meest ook al in andere Engelse publicities als hierboven maar met 'Altens' rapport*.
- 176 Belgians at Waterloo: With Translations of the Reports of the Dutch and Belgian Commanders" Demetrius C. **Boulger**; Boulger, London 1901 (but re-printed a couple of years ago). S.H. *De only English translation of the full reports and letters of Van Zuylen, Chassé, Van Delen, Perponcher, Trip, Ghigny, Hoyink van Papendrecht, Petter (arty), and the Prince of Orange*.
- 177 **Le chemin d'Ohain**. Bernard Coppens, Patrice Courcelle , Brussel 1999, Éditions de la Belle Alliance. S.H. *Deel van een reeks mooie, maar te dure, boeken. Wel veel originele bronnen gebruikt, maar de verkeerde conclusies getrokken*.
- 178 De deserteur, of De Fransche overheersching en Nederlands herstelling, 1810-1813. P.J. **Andriessen**. Leiden A.W. Sijthoff, 1899. S.H. *Klassieke voorloper van "Evert Roelof en de slag bij Waterloo". Deel 1*.
- 179 De tamboer bij Quatre bras en Waterloo, of De tweede verlossing van Nederland, 1814-1815. P.J. **Andriessen**. Leiden A.W. Sijthoff, 1900. S.H. *Klassieke voorloper van "Evert Roelof en de slag bij Waterloo". Deel 2*
- 180 De **ervarene en verstandige Hollandsche huishoudster** : onderwijzende alle jonge vrouwen, hoe zy zich in het besturen van het huishouden moeten gedragen... ; met een verklarende woordenlijst van John. J.H. Landwehr, 1965 Leiden, Sijthoff. S.H. *Essentieel boek voor ieder die het dagelijkse leven uit die tijd bestudeert. Oorspronkelijk uit 1795*.

Archieven en organisaties.

- Gemeente archief Amsterdam.
- Gemeente archief Den Haag.
- Gemeente archief Den Bosch.
- Gemeente archief Bergen Op Zoom.
- Gemeente archief Tongeren (België).
- Gemeente archief Utrecht.
- Gemeente archief Nivelles (België).
- Gemeente archief Genappe (België).
- Gemeente archief Seneffe (België).
- Gemeente archief Pont-A-celles (België).
- Gemeente archief Frasnes (België).
- Algemeen rijksarchief Den Haag (het nationaal archief).
- Legermuseum Delft CIC (library).
- Het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) Den Haag.
- Centraal Bureau Genealogie Den Haag.
- Koninklijke Bibliotheek Den Haag.
- Kanselarij der Nederlandse Orden Den Haag.
- Marinemuseum/Dutch Navy Museum.
- Rijksarchief Mons (België).
- En ontelbare veldbezoeken aan de slagvelden en alle genoemde locaties, dorpen en steden.

Handleiding gewoon verbaal archief 1814 en 1815. Bij literatuur 18.

Dit archief bestaat uit circa 2000 bladzijden over 1813-1815. Er zijn diverse indexen, maar die op 'onderwerp' is het eenvoudigst te gebruiken.

Daarvoor dienen binnen toegang AN NA; 2.13.01 de volgende inventarisnummers te worden gebruikt:

13794 Index op onderwerp 1814 van A t/m G
13795 Index op onderwerp 1814 van H t/m M.
13796 Index op onderwerp 1814 van N t/m Z.

13797 Index op onderwerp 1815 van A t/m L
13798 Index op onderwerp 1815 van M t/m Z.

Als men bijvoorbeeld iets wilt weten over 'Kleding' in 1814 dient men inv. nr 13795 eerst te raadplegen (letter 'K'). Voorin dit boek, bij 'Kleding' vind men een pagina nummer. Dat verwijst naar een pagina in hetzelfde boek. Bladert men naar die pagina dan vind men een lange opsomming van alle mededelingen/communicatie die er in 1814 was rond dat onderwerp. Het betreft steeds enkele zinnen met een samenvatting van het voorval. Er staat steeds een dagtekening (datum) bij. Klik deze link voor een volledig overzicht van alle onderwerpen en hun pagina nummers:

<http://home.scarlet.be/~tsh40803/8/Docs/Verbaalarchiefindex.htm>

Als men een 'voorval' vindt wat interessant is of waarnaar men zoekt dan weet men nu de datum, want die staat er bij. Met die datum kun je zoeken binnen het ARA in deze lijst:

http://www.nationaalarchief.nl/webviews/page.webview?eadid=NL-HaNA_2.13.01&pageid=N11C31

Dat levert de handgeschreven correspondentie binnen deze toegang op.

Er bestaat ook nog een index op "eigennamen" (inventarisnummers 14346 t/m 14351). Werkt verder hetzelfde.

Kabinet des Konings. Bij literatuur 160.

Handleiding voor het vinden van Koninklijke besluiten betreffende het verlenen van de Militaire Willems Orde (MWO).

1. Allereerst moet men de persoon die een MWO heeft gekregen op in een MWO register. Deze registers zijn er verschillende van (bij de Kanselarij, in het NA en in het boek "De Militaire Willems Orde 1815-1940, G.C.E. Koffler, 1940". Een belangrijke datum is bijvoorbeeld 18 juli 1815 toen de eerste 34 MWO's werden goedgekeurd.
2. In NA toegang 2.02.01 vindt men de Koninklijke besluiten op datum. Men kijkt op de gezochte datum en vindt het inventaris nummer. Zo is 18 juli inventaris nummer 123.
3. In dit dossier zal men het besluit vinden, samen met evt. bijlagen.

Andere inventaris nummers die iets te maken hebben met MWO's zijn:

6140; meeste verzoeken van schutterijen, marine en enkele andere officieren om in aanmerking te komen voor medailles.

6141: Kanselarij tabellen en samenvattingen van alle personen die per maand om een MWO vroegen. Het begint in december 1815. Meest werden geweigerd.

6142; Lijsten van ridders, maar wel rommelig. In de kanselarij archieven zijn betere te vinden.